A Tipi Ki?ilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *A Tipi Ki?ilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16174

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

A Tipi Ki?ilik Ölçe?i, Ay?egül Durak Bat?gün ve N.H. ?ahin taraf?ndan geli?tirilmi? olup, bireylerin rekabetçi, zaman bask?s? alt?nda ve dü?manca e?ilimler gösteren **A Tipi Ki?ilik** özelliklerini ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle i? stresi ve sa?l?k psikolojisi alan?ndaki ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere geli?tirilmi?, yüksek güvenirlik ve geçerlik de?erlerine sahiptir. Toplam 25 maddeden ve dört alt boyuttan olu?ur.

Anahtar Kelimeler

A Tipi Ki?ilik, ?? Stresi, Sa?l?k Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Tip A Davran?? Örüntüsü.

Yazarlar

Ay?egül Durak Bat?gün, N.H. ?ahin

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **sa?l?k psikolojisi** ve örgütsel psikoloji alanlar?nda yürütülen çal??malar için, bireylerin strese yatk?nl???n? ve mesleki tatminsizliklerini anlamada kritik rol oynayan **A Tipi Ki?ilik** özelliklerini saptamakt?r. Bu ölçek, özellikle i? ortam?nda gözlemlenen h?z, rekabetçilik ve zaman bask?s?na verilen önemi nicel olarak ölçmeye odaklanm??t?r.

Ölçek, mevcut uluslararas? literatürdeki A Tipi Ki?ilik yap?lar?n? Türk kültürü ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde incelemek üzere geli?tirilmi? bir araç ihtiyac?na yan?t vermektedir. Bu sayede, stresin psikolojik ve fizyolojik sonuçlar?yla ili?kili davran??sal örüntülerin daha derinlemesine analiz edilmesine olanak tan?maktad?r.

Yap?

A Tipi Ki?ilik yap?s?, genellikle yo?un bir rekabetçilik, kronik bir zaman s?k???kl??? duygusu (acilcilik) ve kolayca provoke olabilen dü?manl?k e?ilimleriyle karakterize edilen bir davran?? örüntüsüdür. Bu ölçek, bu karma??k yap?y? dört spesifik alt boyuta ay?rarak ölçmektedir.

Ölçek, 25 maddeden olu?makta olup, bireylerin çal??ma al??kanl?klar?, sosyal etkile?imlerden kaç?nma düzeyleri, h?za verdikleri önem ve zaman yönetimine ili?kin hassasiyetleri üzerinden A Tipi Ki?ilik özelliklerinin ?iddetini belirler. Bu dört alt boyut, A Tipi Ki?ili?in farkl? tezahürlerini yakalamak üzere tasarlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

A Tipi Ki?ilik Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçekten al?nan toplam puanlar?n, Stres Belirtileri, Strese Yatk?nl?k ve Stresle Ba?aç?kma Ölçekleri gibi ilgili yap?larla olan ili?kileri (korelasyonlar?) üzerinden incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in beklenen psikolojik yap?larla tutarl?l???n? göstermeyi amaçlam??t?r.

Yap?lan **korelasyon katsay?lar?** analizlerinde, I. örneklem (N=426) için katsay?lar r= -.05 (p> .05) ile r = -.29 (p‹ .001) aras?nda de?i?im göstermi?tir. II. örneklem (N=94) için ise katsay?lar r= .44 (p‹ .01) ile r = -.07 (p> .05) aras?nda bulunmu?tur. Özellikle Strese Yatk?nl?k gibi yap?larla elde edilen anlaml? korelasyonlar, A Tipi Ki?ilik Ölçe?i'nin ilgili yap?y? ölçme yetene?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???, yayg?n olarak kabul gören **Cronbach Alpha** güvenirlik katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik analizlerinde, ölçe?in tümü için hesaplanan **Cronbach Alpha** katsay?s?, I. örneklem (N=426) için **.86** olarak, II. örneklem (N=94) için ise **.90** olarak belirlenmi?tir. Bu de?erler, psikometrik aç?dan oldukça yüksek iç tutarl?l?k düzeylerine i?aret etmekte ve ölçe?in güvenilirli?ini kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

A Tipi Ki?ilik Ölçe?i, **4 alt boyut** (faktör) ve toplam **25 maddeden** olu?maktad?r. Bu faktörler, A Tipi Ki?ili?in çe?itli davran??sal ve bili?sel bile?enlerini temsil etmektedir.

??e Verilen Önem (12 madde): Bireyin i?ine duydu?u a??r? ba?l?l?k ve dinlenme anlar?nda bile zihinsel olarak me?gul olma e?ilimi. Örnek madde: Bir ba?ka insan? beklerken bile kendi sorunlar?n?zla u?ra?mak.

Sosyal Etkinliklerden Uzakla?ma (3 madde): ?? yükünü tamamlamak amac?yla sosyal veya dinlendirici faaliyetlerden feragat etme. Örnek madde: Tatillerinizi i?lerinizi yeti?tirmek amac?yla kullanmak.

H?za Verilen Önem (6 madde): Ba?ar?y?, i?leri ne kadar h?zl? bitirdi?iyle ili?kilendirme ve süratli çal??maya a??r? de?er verme. Örnek madde: Ba?ar?lar?n?z? h?zl? çal??ma yetene?inize atfetmek.

Zamanlamaya Verilen Önem (3 madde): Çevresindeki yava? tempodan rahats?zl?k duyma ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

zaman?n verimli kullan?lmas?na a??r? hassasiyet gösterme. Örnek madde: Yava? çal??an birini görünce rahats?z olmak.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek Adaptasyonu/Geli?tirilmesi)

Format: Ka??t/Kalem Ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler (Genel ve Çal??an Popülasyon)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Yeti?kin)

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??malar? iki farkl? örneklem grubu üzerinde yap?lm??t?r (N=426 ve N=94). Detayl? bilgi kaynak makalede mevcuttur.

Test Metodolojisi: 1-5 aras? puanlanan **Likert tipi derecelendirme** kullan?lm??t?r. Kat?l?mc?lar maddelere ne kadar kat?ld?klar?n? belirtirler.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2006 (Yay?n tarihi)

Sorumlu Yazar: Ay?egül Durak Bat?gün

?leti?im: batigun@ankara.edu.tr

Kaynaklar

Durak-Bat?gün, A. ve ?ahin, N.H. (2006). ?? stresi ve sa?l?k psikolojisi ara?t?rmalar? ?çin iki ölçek: A-Tipi Ki?ilik ve ?? Doyumu. *Türk **Psikiyatri** Dergisi*, *17*(1), 32-45.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: turkpsikiyatri.com

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: a-tipi-kisilik-olcegi-toad.pdf

A Tipi Ki?ilik Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 4 alt boyut ve 25 maddeden olu?maktad?r. Alt boyutlar ve temsili madde örnekleri a?a??dad?r:

??e Verilen Önem (12 m): Bir ba?ka insan? beklerken bile kendi sorunlar?n?zla u?ra?mak

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sosyal Etkinliklerden Uzakla?ma (3 m): Tatillerinizi i?lerinizi yeti?tirmek amac?yla kullanmak

H?za Verilen Önem (6 m): Ba?ar?lar?n?z? h?zl? çal??ma yetene?inize atfetmek

Zamanlamaya verilen önem (3 m): Yava? çal??an birini görünce rahats?z olmak

ARABPSYCHOLOGY.COM